

Бесіду вела В. Кулик, власкор

СЕРГІЙ ПАНЧЕНКО: «ГОЛОВНЕ ЗАВДАННЯ УНІВЕРСИТЕТУ — ДОПОМОГА В ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ ВИПУСКНИКІВ»

**30 жовтня
2014 року була
прийнята постанова
Уряду 1049-Р
«Про реорганізацію
Української державної
академії залізничного
транспорту», що
передбачала надання
цьому ВНЗ статусу
університету.**

Про підготовку фахівців, цілі й завдання, які сьогодні стоять перед Українським державним університетом залізничного транспорту, ми спілкувалися з ректором університету Панченком Сергієм Володимировичем.

— Сергію Володимировичу, у 2015 році Ваш навчальний заклад одержав статус університету. Які досягнення в роботі дозволили підняти його статус?

— Український державний університет залізничного транспорту є правонаступником Харківського інституту інженерів залізничного транспорту, заснованого ще в 1930 році.

У 1993 році інститут було акредитовано Державною акредитацій-

ною комісією Міністерства освіти України в повному обсязі за IV рівнем акредитації зі зміною статусу й назви на «Харківська державна академія залізничного транспорту». У 2001 році навчальний заклад отримав назву «Українська державна академія залізничного транспорту» (УкрДАЗТ), а з квітня 2015 року навчальний заклад має назву Український державний університет залізничного транспорту.

За 85-річну історію університет підготував понад 70 тис. спеціалістів для залізничного транспорту, транспортного будівництва та інших галузей народного господарства й економіки. Серед випускників університету — міністри, заступники міністрів, керівники Укрзалізниці,

начальники залізниць, великих підприємств, а також державні діячі. Понад 160 докторів наук є вихованцями університету.

Навчальну інфраструктуру академії складають 5 факультетів, навчально-науковий центр гуманітарної освіти, 35 кафедр, у т. ч. 19 випускових, Краснолиманська філія, Науково-навчальний інститут перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів (ННІППК).

Кафедри мають спеціалізовані лабораторії для проведення лабораторних занять за всіма професійно-орієнтованими та спеціальними дисциплінами, обладнаними відповідним технічним оснащенням із фаху, мікропроцесорними пристроями — програмованими мікроконтролерами, сучасними стандартними контрольно-вимірними приладами.

Крім того, університет має 14 філій кафедр на підприємствах Південної залізниці, Харківського метрополітену, науково-виробничих об'єднань і банків.

Навчальний процес в університеті реалізується кваліфікованим складом науково-педагогічних працівників, який налічує 485 штатних викладачів. Серед викладачів університету більше 70% мають наукові ступені, у т. ч. 11% докторів наук, професорів. Із 35 кафедр університету 27 очолюють доктори наук, професори. Серед викладачів університету — чотири лауреати Державних премій, 38 академіків і член-кореспондентів галузевих академій України та закордонних країн, понад 70 співробітників мають звання почесного залізничника.

УкрДУЗТ є політехнічним вищим навчальним закладом IV рівня акредитації, структура спеціальностей якого відбиває структуру залізничного транспорту. На сьогодні університет готує фахівців із 20 спеціальностей, 17 напрямів підготовки, 11 галузей знань. Із 20 спеціальностей — 18 акредитовано за IV рівнем (90% спеціальностей академії).

— Статус університету вимагає від навчального закладу підготовки фахівців із багатьох напрямків. Як проходить процес ліцензування та акредитації?

— Процес ліцензування та акредитації став в академії фактично безперервним. Так у 2013–2014 навчальному році ми ліцензували новий напрям підготовки 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці» та отримали ліцензії на підготовку магістрів за спеціальностями 8.0305701 «Маркетинг» і 8.18010016 «Бізнес-адміністрування». Спеціальності 7.05090302 «Спеціалізовані комп'ютерні системи» пройшли процедуру збільшення ліцензованого обсягу (відкриття ліцензованого обсягу за заочною формою навчання).

Були акредитовані в поточному році три спеціальності з підготовки магістрів 8.0306104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», 8.05010203 «Спеціалізовані комп'ютерні системи» та 8.05090302 «Телекомунікаційні системи та мережі».

Таким чином, ми маємо ліцензовані напрями підготовки бакалаврів 20, з яких 18 акредитовано; 18 спеціальностей, з яких 18 акредитовано, та 19 спеціальностей підготовки магістрів, з яких 17 акредитовано, тобто 90% спеціальностей акредитовано за IV рівнем.

Задача на цей рік — це переакредитація напряму 6.050702 «Електромеханіка», спеціальностей 7.05070202, 8.05070202 «Електричні системи та комплекси транспортних засобів» і спеціальності 7.18010010, 8.18010010 «Якість, стандартизація та сертифікація». Готується до акредитації напрям «Системи забезпечення руху поїздів».

— У сучасній непростій ситуації в країні в багатьох навчальних закладах виникають проблеми, пов'язані зі зменшенням набору абітурієнтів та випуску спеціалістів. Яка ситуація з підготовкою фахівців в УкрДУЗТ?

— Головним завданням науково-педагогічних працівників є якісна підготовка фахівців відповідно до сучасних вимог та підвищення конкурентоспроможності наших випускників на ринку праці.

Навчальний процес минулого року характеризується такими показниками: диплом бакалавра за денною формою навчання отримало 696 студентів (у т. ч. 62 студенти, або

” **Г**оловним завданням науково-педагогічних працівників є якісна підготовка фахівців відповідно до сучасних вимог та підвищення конкурентоспроможності наших випускників на ринку праці

8,9%, з відзнакою; за заочною формою навчання — 1411 осіб (у т. ч. 79 студентів, або 5,6%, з відзнакою). Випуск спеціалістів за денною формою навчання становить 618 студентів (34 студенти, або 5,5%, з відзнакою); за заочною — 1118 осіб (94 студенти, або 8,4 %, з відзнакою). У 2014 році закінчили університет 204 магістри (у т. ч. 97, або 47,5%, з відзнакою).

— Навчальний заклад майбутнього неможливо уявити без широкого використання комп'ютерних технологій у навчальному процесі. Які досягнення й перспективи в цьому напрямку у вашого навчального закладу?

— Закон «Про вищу освіту» висуває перед вищими навчальними закладами підвищені вимоги щодо якості освіти. Відповідно до цього закону в університеті створено центр оціню-

вання якості вищої освіти й дистанційного навчання. Діяльність центру спрямовано на визначення рівня якості вищої освіти в університеті із застосуванням тестових технологій та впровадження технологій дистанційного навчання.

Керівництво університету приділяє постійну увагу вдосконаленню форм контролю й засобів діагностики якості навчання студентів. Створено електронну базу тестових питань з усіх дисциплін, яка протягом двох років є основою вибіркового комп'ютерного тестування всіх спеціальностей під час модульного контролю. Це дозволяє оперативню

отримувати об'єктивні дані про фактичний рівень знань студентів як під час модульного контролю, так і в разі потреби. Електронна база тестових питань постійно вдосконалюється.

У кінці минулого навчального року комп'ютерне тестування модульного контролю вперше було проведено в рамках цілого факультету — факультету управління процесами перевезень. Експеримент пройшов успішно, але було виявлено ряд недоліків. Цей досвід урахований під час наступних тестувань, а також у новому Положенні про організацію навчального процесу, контролю та оцінювання знань.

Протягом декількох років в університеті існує сучасний веб-портал методичної літератури. Наявність такої інформації дозволяє студентам і викладачам користуватися методичними джерелами у внутрішній комп'ютерній мережі університету. Навчально-методичний центр разом з інформаційно-обчислювальним центром проводить роботу щодо надання доступу до веб-порталу методичної літератури через мережу Internet.

— **Значне місце в підготовці фахівця займає професійно-практична підготовка. Як саме організовано цей процес в університеті? Які заходи проводяться для працевлаштування випускників університету?**

— В університеті розроблено й впроваджено в навчальний процес систему професійно-практичної підготовки студентів. Основою системи є використання концепції багаторівневої накопичувальної професійно-практичної підготовки студентів. Відповідно до цієї концепції потрібний рівень практичної підготовки формується протягом усього терміну навчання.

Традиційна схема й технології практичної підготовки студентів на основі наскрізних програм практики для кожної спеціальності забезпечують певний загально-практичний рівень підготовки. У зв'язку з цим особливого значення набуває вимога до отримання студентами профільних робочих професій із подальшим підвищенням фахової кваліфікації та досвіду (стажу) практичної роботи при проходженні практики на оплачуваних робочих місцях, у професійних студзагонах.

На сьогодні збільшення кількості студентів, які отримують робітничі професії, відбувається за рахунок сумісної роботи колективів відділу професійного навчання центру навчально-практичної підготовки та сприяння працевлаштуванню студентів і випускників, факультетів та кафедр. З урахуванням важливості подальшого розвитку цього напрямку в 2013–2014 навчальному році була проведена кропітка робота зі збереження дії ліцензії на навчання студентів за програмами курсової

підготовки за 14 робітничими професіями. Завдяки цьому наразі 1416 наших студентів мають профільні робітничі професії. Це дозволяє не тільки повністю забезпечити проведення практики студентів на оплачуваних робочих місцях, що виділяються залізницями, а й формувати професійні навчально-виробничі студзагони. За останні роки до найбільш продуктивних слід віднести професійні студзагони провідників пасажирських вагонів, помічників машиністів, слюсарів з ремонту рухомого складу, оглядачів вагонів та монтерів колії.

Із метою підвищення рівня розподілу молодих фахівців створено відділ практики та сприяння працевлаштуванню студентів і випускників. Цей відділ є сполучною ланкою між адміністрацією та профілюючими підрозділами університету, державними органами зайнятості населення та підприємствами, зацікавленими в молодих фахівцях. Це дозволило вже в поточному році підняти на більш високий рівень роботу зі службами кадрів залізниць не тільки з питань проходження практики, а й з питань працевлаштування. У звітному році університет забезпечив працевлаштування на рівні 74% випускників бюджетної та 51% випускників контрактної форм навчання у відповідні підрозділи залізниць та підприємства інших галузей.

— **Сучасний освітній процес виходить за межі окремих країн і має глобальний характер. Яке місце в роботі університету займають міжнародні зв'язки?**

— Український державний університет залізничного транспорту — єдиний навчальний заклад у Харківській області, що здійснює підготовку фахівців із числа іноземних громадян за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра для залізничного транспорту, транспортного будівництва та інших галузей народного господарства. В університеті навчаються іноземці з Азії, Африки, Європи.

У 2013–2014 навчальному році університет співпрацював із 8 суб'єктами підприємницької діяльності. Громадянам Республіки Туркменістан та Та-

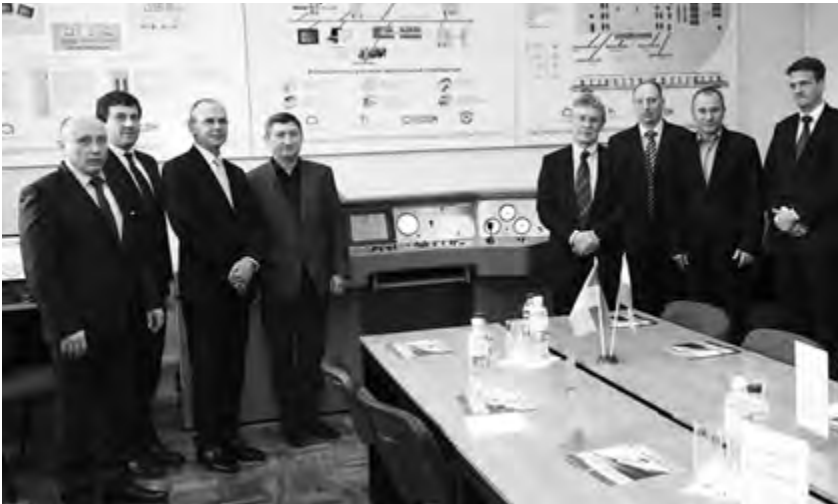

джикистан, які мають візовий режим перебування, було видано 110 запрошень на навчання. Станом на 1 листопада на 1 курс усього зараховано 226 осіб, з них на денну форму навчання — 71 особа, на заочну форму навчання — 168 осіб. Контингент іноземних громадян — 1019 осіб: денна форма навчання — 345, заочна форма — 674, аспіранти — 2, що становить приблизно 10% від загального складу студентів. Як правило, навчаються студенти з Російської Федерації, Азербайджану, Таджикистану, Туркменістану, а в 2013 році географічна карта університету розширилась — до університету було зараховано громадян Республіки Узбекистан та Монголії.

Випуск іноземних громадян у 2014 році склав 232 особи, бакалаврів — 139 (у т. ч. 1 з відзнакою), спеціалістів — 82 особи, магістрів — 11 осіб.

Ми беремо участь у Європейських програмах TEMPUS. На базі університету проводяться численні міжнародні наукові конференції, симпозиуми, семінари з актуальних проблем машинобудування, транспорту, будівельної механіки, економіки та інших областей знань. З 15 вересня 2014 року в університеті почала заняття перша група магістрів спеціальності «Організація перевезень і управління на транспорті (залізничний транспорт)» (15 осіб) за навчальною програмою Європейської комісії — магістр інфраструктури й експлуатації високошвидкісного залізничного транспорту.

У 2014 році університет сумісно з партнерами з Польщі, фірмою «MEDCOM» та Технологічно-гуманітарним університетом ім. К. Пулавського (м. Радом) виграв грант Польського уряду на оснащення

спеціальної лабораторії для кафедри автоматизованих систем електричного транспорту. У грудні 2014 року офіційно передали цю лабораторію університету.

— Одна з провідних тенденцій сучасного освітнього процесу — це його безперервність. За європейськими стандартами постійно зростає роль післядипломної освіти. Як організована робота в цьому напрямку?

— Для організації післядипломної освіти при університеті працює навчально-науковий інститут перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Його діяльність у 2014 році здійснювалася за такими напрямками:

- підвищення кваліфікації керівників та фахівців залізничного транспорту загального користування;
- підвищення кваліфікації фахівців промислового залізничного транспорту;

- підвищення кваліфікації та навчання викладачів ВНЗ I–IV рівнів акредитації;
- організація та проведення навчання молодих викладачів академії;
- організація та проведення навчання з охорони праці керівних працівників академії;
- підвищення кваліфікації співробітників підприємств промисловості та сфери бізнесу.

На 2015 календарний рік в академії заплановано підвищення кваліфікації 66 навчальних груп із загальною кількістю слухачів — 1618 осіб.

У навчальному процесі факультету підвищення кваліфікації активно використовується комп'ютерний клас із програмованим логічним контролером (ПЛК) Schneider Electric, який забезпечує підвищення кваліфікації в галузі сучасної мікропроцесорної техніки не тільки фахівців транспорту та промисловості, а й навчання сту-

дентів денної форми навчання спеціальності «Спеціалізовані комп'ютерні системи».

На факультеті перепідготовки навчально-наукового інституту перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів випуск слухачів за минулий навчальний рік склав 468 осіб, у т. ч.: магістрів за заочною формою навчання — 128 осіб, спеціалістів — 340 осіб.

На факультеті продовжується робота щодо впровадження в навчальний процес елементів дистанційної форми навчання.

— Освітній процес у навчальному закладі IV рівня акредитації нерозривно пов'язаний із науковою діяльністю. Як саме проводиться наукова робота в університеті? Які досягнення є в підготовці науково-педагогічних кадрів?

— У 2014 році здійснювалося фінансування за рахунок коштів загального фонду державного бюджету 9 науково-дослідних робіт в обсязі 1,37 млн грн. У виконанні держбюджетної тематики брали участь 68 викладачів, 11 студентів. Також у 2014 році було укладено договорів на суму 2,3 млн грн за госпдоговірними темами. Усього у виконанні госпдоговірних робіт брали участь 148 викладачів.

Важливим показником є студентська наука та участь студентів у конкурсах наукових робіт та олімпіадах. У 2013–2014 навчальному році університет брав участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за 24 напрямками в 24 вищих навчальних закладах України. 34 кафедри подали на конкурс 69 студентських наукових робіт. За результатами Всеукраїнського конкурсу 10 студентів університету одержали дипломи переможців. У березні 2014 році на базі університету було проведено II тур Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за напрямком «Залізничний транспорт та спеціальна техніка», до якого було залучено 6 кафедр. Конкурсна комісія розглянула 49 студентських наукових робіт, що надійшли з 15 вищих навчальних закладів України. У лютому 2014 року в університеті пройшов I-й етап Всеукраїнської студентської олім-

піади. До участі в олімпіаді на 34 кафедрах залучено 1438 студентів. Участь у II-му етапі олімпіади взяли 26 переможців I-го етапу за 12 напрямками.

У 2014 році відправлено до Держпатенту України 7 заявок на винаходи та 9 заявок на корисні моделі. Усього брало участь у складанні заявок 37 винахідників, з них: 14 докторів наук, 10 кандидатів наук і 12 осіб з вищою освітою, 1 студент. Університет є власником і підтримує чинність 103 патентів України, із них 57 патентів України на винаходи й 46 деклараційних патентів на корисні моделі.

Із метою покращення роботи з підготовки кадрів вищої кваліфікації для потреб університету та інших галузевих підприємств діє програма «Кадри». Університетом постійно проводиться робота щодо розширення кількості спеціальностей аспірантури та докторантури. Нині аспірантура діє з 24 спеціальностей, докторантура — з 14. В університеті діють чотири спеціалізовані ради із захисту кандидатських та докторських дисертацій, в яких приймаються до розгляду дисертації за 8 спеціальностями. Постійно збільшується кількість фахівців, яким надається право керівництва аспірантами та здобувачами. Таке право мають 116 фахівців.

Станом на 1 вересня 2014 року відбувся захист 6 кандидатських та 2 докторських дисертацій. Коефіцієнт ефективності роботи аспірантури є дуже важливим показником. По університету він складає 50%, що вище середнього значення показника по Україні.

— Завданням сучасної освіти є підготовка не тільки висококваліфікованого фахівця з певної галузі знань, але й всебічно розвиненої людини, патріота своєї держави. Як проводиться в університеті виховна робота?

— Звичайно, невід'ємною складовою роботи науково-педагогічних працівників є виховна робота, якій приділяється велика увага.

Головним критерієм ефективності виховної роботи виступає рівень навчально-наукової та громадської активності, національної свідомості,

ступінь переростання виховання в самовиховання, дотримання моральних та етичних норм, відсутність правопорушень, високий рівень взаємин між викладачем і студентом.

Перший основний напрямок діяльності — виховна патріотична робота. Мета цієї роботи — формування розвиненої суспільної свідомості в студентів, політичної активності, патріотизму, громадянської відповідальності, поваги до минулого України. Традиційними є заходи, присвячені пам'яті Т. Г. Шевченка. Кафедри центру гуманітарної освіти проводять наукові читання, присвячені поетові. Ряд заходів в університеті був присвячений пам'яті героїв Другої світової війни: зустрічі з ветеранами, екскурсії до музеїв, урочисте покладання квітів до пам'ятника героям війни. Регулярно проводяться круглі столи, присвячені актуальним проблемам політики та української історії. Був проведений вечір пам'яті випускника університету — героя Небесної сотні Владислава Зубенка.

Набирає сили в університеті волонтерський рух. У стінах університету регулярно відбуваються дні донора. Студентське самоврядування надає допомогу пораненим бійцям, допомагає учням школи-інтернату для дітей з ослабленим зором, займається роботою щодо наведення порядку на територіях, прилеглих до університету.

Регулярно проводяться заходи, спрямовані на попередження різного роду правопорушень з боку студентів, запобігання таким негативним явищам, як наркоманія, алкоголізм, куріння в студентському середовищі.

Із метою розширення кругозору студентів у різних областях знань, підготовки їх до різних аспектів суспільного життя в університеті ведеться значна виховна просвітницька робота. Зокрема, діє дискусійний клуб, на якому обговорюються актуальні проблеми сьогодення, клуб інтелектуальних ігор, таких як «Що? Де? Коли?», брейн-ринг тощо.

Велику роботу здійснює центр естетичного виховання молоді, який організовує святкові концерти, урочисту посвяту в студенти тощо.

Велика роль в університеті приділяється заходам фізичного виховання. Щорічно проводиться Спартакіада університету для студентів перших курсів з 8 видів спорту, міжфакультетська Спартакіада з 10 видів спорту. Студенти-спортсмени та збірні команди університету беруть участь у чемпіонатах, кубках України, міжнародних турнірах. У квітні 2015 року на базі університету було проведено обласний фестиваль естетичних видів спорту «Ритми весни».

На завершення хочу побажати всім залізничникам щастя, здоров'я, миру, злагоди, творчої наснаги й успіхів у їх нелегкій праці! 📧